

Pieter Koster is belastingadviseur
bij Profinis Accountants & Adviseurs te Urk

Foto: Frank Jansen

Onwaardig om te erven

Vergeving moet expliciet worden geuit

‘Er zijn twee dingen waar je je tijd en/of geld niet aan moet verspillen: dingen die er niet toe doen en mensen die denken dat je er niet toe doet.’ Aan deze filosofische uitspraak moest ik denken toen ik kennisnam van een uitspraak van de Rechtbank Den Haag die begin dit jaar werd gepubliceerd. Centraal in deze uitspraak stond de vraag of iemand van rechtswege onwaardig was om uit een nalatenschap voordeel te trekken.

Wat was het geval? Een testateur was in 2016 overleden en had in 2004 persoon X tot enig erfgenaam opgenomen in zijn testament. X woonde in het huis van de testateur. In 2012 zorgde een curator ervoor dat X uit het huis van de testateur werd gezet. De testateur was in die tijd onder curatele gesteld. Uit onvrede met de uitzetting stak X de woning in brand. X werd hiervoor strafrechtelijk veroordeeld. Na het overlijden van de testateur komt vast te staan dat het testament sinds 2004 niet is gewijzigd. De vraag die bij de rechtbank voorlag was of de veroordeelde brandstichter onwaardig was om te erven. De rechters die deze vraag moesten beantwoorden, hebben bij hun oordeel aansluiting gezocht met een bepaling in het Burgerlijk Wetboek (artikel 3.1.b Boek 4) waarin is opgenomen dat iemand weliswaar erfgenaam kan zijn, maar door zijn gedragingen niets uit de nalatenschap mag ontvangen. Het moet dan gaan om het begaan van een misdrijf jegens de erflater, een veroordeling voor dit misdrijf en een minimale gevangenisstraf van vier jaar.

Het is evident dat X veroordeeld werd voor de brandstichting. De maximale gevangenisstraf voor deze brandstichting is zo lang dat hij zijn rechten als erfgenaam kan kwijtraken. X wringt zich in zijn verweer voor de Rechtbank in allerlei bochten om vooral zijn aanspraak op de nalatenschap niet te verliezen. Zo voert hij

aan dat de brandstichting niet gericht was tegen de overledene. X claimt namelijk dat hij alleen boos was op de curator die hem het huis liet uitzetten en niet op de testateur die hem in huis had genomen. De rechters zijn met deze argumentatie heel snel klaar en komen tot het oordeel dat er wel degelijk sprake was van een misdrijf jegens de overledene. Door de brandstichting is hoe dan ook schade berokkend aan het eigendom van de testateur. Met andere woorden, het maakte niet uit op wie X nu precies boos was toen hij het misdrijf beging, maar om het nadelige gevolg daarvan voor de overledene.

Als de brandstichter bemerkt dat hij zijn primaire punt verloren heeft, houdt hij een vurig pleidooi over zijn secundaire punt. Hij brengt in dat zijn wandaad door de overledene is vergeven. Immers, wanneer je een misdrijf hebt gepleegd jegens iemand en die persoon heeft jou de misdaad vergeven, dan ben je weer waardig om te erven. X beargumenteert zijn secundaire stelling met de opmerking dat de testateur zijn testament uit 2004 niet heeft gewijzigd en geen andere erfgenaam heeft benoemd. Ook met dit argument zijn de rechters heel snel klaar en wijzen erop dat er ondubbelzinnig moet zijn vergeven. Het enkele feit dat de brandstichter niet uit het testament is verwijderd, kan volgens de rechters niet beschouwd worden als een ondubbelzinnig handelen. Vergeving moet explicieter worden geuit en liefst ook vastgelegd. Er kunnen volgens de rechtbank andere redenen zijn waarom de testateur zijn testament niet heeft gewijzigd.

De conclusie van de rechtbank is dan ook dat brandstichter, hoewel hij het vuur uit zijn sloffen liep om zijn gelijk te krijgen, onwaardig is om te erven. Een typisch geval van: ‘wie zijn billen brandt, moet op de blaren zitten’. ◀